

Sygn. akt IV KZ 53/16

POSTANOWIENIE

Dnia 25 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie **P. W.**

oskarżonego z art. 229 § 1 k.k.

procedując w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 25 października 2016 r.

w przedmiocie zażalenia wniesionego przez obrońcę oskarżonego

na zarządzenie Przewodniczącego VII Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w C.

z dnia 11 sierpnia 2016 r., sygn. akt VII Ka (...), WSU (...),

odmawiające przyjęcia skargi określonej w art. 539a § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

zażalenie pozostawić bez rozpoznania.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w C. wyrokiem z dnia 16 czerwca 2016 r., sygn. akt VII Ka (...), uchylił wyrok Sądu Rejonowego w L. z dnia 22 grudnia 2015 r., sygn. akt II K (...), uniewinniający P. W. od popełnienia zarzucanego mu przestępstwa z art. 229 § 1 k.k. i sprawę tego oskarżonego przekazał Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Powołując się m.in. na art. 539a § 1-3 k.p.k., obrońca oskarżonego wniósł na ten wyrok skargę. Zarządzeniem z dnia 11 sierpnia 2016 r., sygn. akt VII Ka (...), WSU (...), Przewodniczący VII Wydziału Karnego Odwoławczego Sądu Okręgowego w C. na podstawie art. 93 § 2 k.p.k., art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 539f k.p.k. oraz art. 25 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r., poz.

437 – dalej zwana także nowelą marcową) odmówił jej przyjęcia. W uzasadnieniu wskazał, że zgodnie z art. 25 ust. 2 wymienionej ustawy przepisy Rozdziału 55a „Skarga na wyrok sądu odwoławczego” Kodeksu postępowania karnego, mają zastosowanie do postępowań, o których mowa w ust. 1 przywołanego art. 25. Oznacza to, że przepisy przewidujące możliwość złożenia skargi na wyrok sądu odwoławczego uchylający wyrok sądu pierwszej instancji i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania mają zastosowanie do spraw, w których akt oskarżenia wpłynął do sądu po 30 czerwca 2015 r. W przedmiotowej sprawie akt oskarżenia wpłynął do Sądu Rejonowego w L. w dniu 30 czerwca 2015 r., co powoduje, że strona nie może wnieść skargi na wydany w tej sprawie wyrok Sądu Okręgowego w C. z dnia 16 czerwca 2016 r. W konsekwencji zaistniała konieczność wydania zarządzenia o odmowie przyjęcia skargi jako niedopuszczalnej z mocy prawa.

Na powyższe zarządzenie zażalenie wniósł obrońca oskarżonego, zarzucając obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na treść postanowienia, a mianowicie:

a) art. 25 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 11 marca 2016 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw, poprzez jego błędną, niezgodną z zasadami poprawnego rozumowania wykładnię i przyjęcie, że przepisy wprowadzające możliwość złożenia skargi od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania mają zastosowanie jedynie do spraw, w których akt oskarżenia skierowano do sądu po dniu 30 czerwca 2015 r., podczas gdy ustawodawca nie wyłączył możliwości złożenia takiej skargi także w sprawach, w których akt oskarżenia skierowano do sądu do dnia 30 czerwca 2015 r., lecz w art. 25 ust. 1 i 2 ustawy nowelizującej k.p.k. uregulował wprost wyłącznie kwestię obowiązywania ustawy k.p.k. w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2015 r. do 14 kwietnia 2016 r. w odniesieniu do postępowań, w których akt oskarżenia wniesiono do sądu po 30 czerwca 2015 r., a zastosowanie znajduje reguła wyrażona w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 30 września 1998 r., I KZP 14/98, zgodnie z którą „z chwilą wejścia w życie nowe przepisy znajdują zastosowanie także w odniesieniu do już toczących się postępowań”, co

skutkowało nieprawidłową rekonstrukcją przesłanek odmowy przyjęcia przedmiotowej skargi z dnia 19 lipca 2016 r.;

b) art. 21 ustawy nowelizującej k.p.k., poprzez jego niezastosowanie i niepowzięcie wątpliwości, czy stosować prawo dotychczasowe, czy przepisy ustawy nowelizującej k.p.k., w sytuacji gdy wątpliwości takie nasuwają się w związku z nieuregulowaniem przez ustawę nowelizującą k.p.k. kwestii reguł intertemporalnych w odniesieniu do postępowań, w których akt oskarżenia wniesiono do sądu do dnia 30 czerwca 2015 r. - co w świetle systemowego założenia o racjonalności prawodawcy, który nie pozostawia luk w prawie, nakazywałoby odwołanie się do ogólnej intertemporalnej reguły systemowej, którą należy zdekodować z norm pozostających poza uregulowaniem ustawy nowelizującej k.p.k. - a w konsekwencji bezpodstawne stwierdzenie, że zastosować należy prawo dotychczasowe i przyjęcie, że przepisy wprowadzające możliwość złożenia skargi od wyroku sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania mają zastosowanie jedynie do spraw, w których akt oskarżenia skierowano do sądu po dniu 30 czerwca 2015 r., pomimo że art. 25 ust. 1 i 2 ustawy nowelizującej k.p.k. reguluje wprost wyłącznie kwestię stosowania przepisów k.p.k. w brzmieniu obowiązującym od 1 lipca 2015 r. do 14 kwietnia 2016 r. w odniesieniu do postępowań, w których akt oskarżenia wniesiono po 30 czerwca 2015 r., a zatem, wobec braku wyłączenia ich stosowania, przepisy ustawy nowelizującej k.p.k. należy stosować także do postępowań, w których akt oskarżenia wniesiono do sądu do dnia 30 czerwca 2015 r., co skutkowało błędną odmową przyjęcia skargi z dnia 19 lipca 2016 r.

W konkluzji obrońca wniósł o uchylenie w całości zaskarżonego zarządzenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Z uzasadnienia zażalenia wynika, że jego autorowi znane jest postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 2016 r., IV KZ 39/16, LEX nr 2076412, w którym wyrażono pogląd tożsamy z poglądem zaprezentowanym w zaskarżonym zarządzeniu – że w sprawach, w których akt oskarżenia został wniesiony przed dniem 1 lipca 2015 r., nie znajdują zastosowanie przepisy o skardze na wydany przez sąd odwoławczy wyrok kasatoryjny. Wypada przy tym odnotować, że pogląd ten najwyższa instancja sądowa konsekwentnie prezentowała w kolejnych

orzeczeniach: postanowieniu z dnia 24 sierpnia 2016 r., IV KS 1/16, postanowieniu z dnia 14 września 2016 r., V KS 1/16, jak też w postanowieniu z dnia 30 września 2016 r., III KZ 53/16. W judykatach tych przyjmowano, że do prawa do skargi na wyrok sądu odwoławczego odnosi się dyspozycja art. 25 ust. 2 noweli z 11 marca 2016 r. Przepis ten jednoznacznie stanowi, że przepisy Rozdziału 55a k.p.k. stosuje się w postępowaniach, o których mowa w ust. 1 art. 25 noweli, czyli w takich, w których akt oskarżenia wniesiono na podstawie dotychczasowych przepisów po dniu 30 czerwca 2015 r. Nie inaczej omawiane zagadnienie jest postrzegane w piśmiennictwie prawniczym [zob. D. Świecki (red.), B. Augustyniak, K. Eichstaedt, M. Kurowski, D. Świecki, Kodeks postępowania karnego. Komentarz do zmian 2016, Warszawa 2016, s. 597, 708-709).

Autor zażalenia w uzasadnieniu przedstawił obszerny wywód, który zmierzał do wykazania, że postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 2016 r., IV KZ 39/16 (a więc i inne wymienione orzeczenia tego Sądu) nie jest trafne. Argumentował m.in. że „rezultat wykładni językowej dokonanej przez Sąd Najwyższy obarczony jest błędem logicznym, a zatem jest niepoprawny metodologicznie”. Według skarżącego, dzieje się tak dlatego, że „twierdzenie, iż przepisy Rozdziału 55a k.p.k. stosuje się w postępowaniach, o których mowa w ust. 1 art. 25 – czyli takich, w których akt oskarżenia wniesiono na podstawie dotychczasowych przepisów po dniu 30 czerwca 2015 r., nie implikuje twierdzenia, że w sprawach, w których akt oskarżenia został wniesiony do sądu przed dniem 1 lipca 2015 r., przepisy o skardze na wyrok kasacyjny zastosowania nie znajdują. Sformułowanie bowiem przepisu art. 25 ust. 2 takiego logicznego wynikania nie uzasadnia właśnie dlatego, że zawiera ustawową przesłankę »na podstawie dotychczasowych przepisów«, której zgodnie z regułami wykładni językowej nie można traktować *per non est*. A przecież właśnie ta przesłanka wskazuje na odcinek czasu między 1 lipca 2015 r. a 14 kwietnia 2016 r.” Według autora zażalenia, „w ustawie nowelizującej k.p.k. w ogóle nie ma przepisu, który by to zagadnienie obejmował”, zatem „jakie prawo znajdzie zastosowanie w postępowaniach, w których akt oskarżenia wniesiono do sądu do 30 czerwca 2015 r. (przed 1 lipca 2015 r.) określa nie art. 25 ust. 2 ustawy nowelizującej k.p.k., lecz zasada ogólna »chwytania w locie« postępowań wszczętych przed jej

wejściem w życie”. Nadto, „gdyby ustawodawca chciał wyłączyć stosowanie Rozdziału 55a k.p.k. w postępowaniach, w których akt oskarżenia wniesiono do sądu do 30 czerwca 2015 r., musiałby to uczynić wprost w drodze wyjątku”. Ostatecznie obrońca jest przekonany, że z przedstawionej w zażaleniu argumentacji „jasno wynika, że przepisy ustawy nowelizującej k.p.k. należy stosować także do postępowań, w których akt oskarżenia wniesiono do sądu do dnia 30 czerwca 2015 r.”.

Argumentację tę, przytoczoną tylko skrótowo, wypada odrzucić. W nawiązaniu do ostatniego z przytoczonych twierdzeń można zauważyć, że przejawem braku konsekwencji jest podniesienie w zażaleniu zarzutu naruszenia art. 21 noweli marcowej, mówiącego, że „w razie wątpliwości, czy stosować prawo dotychczasowe, czy przepisy niniejszej ustawy, stosuje się przepisy niniejszej ustawy”. Wszak jeśli, zdaniem skarżącego, jest możliwe „jasne” wykazanie, a więc rozwianie nasuwających się w tym zakresie wątpliwości, że przepisy wspomnianej noweli, zwłaszcza Rozdziału 55a k.p.k., należy stosować także do postępowań, w których akt oskarżenia wniesiono do sądu do dnia 30 czerwca 2015 r., to stosowanie wspomnianego art. 21 staje się zbędne, zaś zarzut naruszenia tego przepisu traci rację bytu.

Nie można zgodzić się z kluczowym argumentem zażalenia – że przepisy art. 25 ust. 1 i 2 noweli marcowej nie dają podstaw do przyjęcia, iż w sprawach, w których akt oskarżenia został wniesiony do sądu przed dniem 1 lipca 2015 r., nie znajdują zastosowania przepisy o skardze na wyrok kasacyjny sądu odwoławczego. Chybiona jest bowiem leżąca u podstaw tego poglądu konstatacja, że gdyby ustawodawca chciał wyłączyć stosowanie tych przepisów do postępowań, w których akt oskarżenia wniesiono do sądu przed 1 lipca 2015 r., to „musiałby to uczynić wprost w drodze wyjątku”, w szczególności wprowadziłby przepis, który jednoznacznie by o tym stanowił, np. stwierdzający, że „przepisów Rozdziału 55a ustawy zmienianej w art. 1 nie stosuje się w postępowaniach, w których akt oskarżenia wniesiono do sądu przed 1 lipca 2015 r.”, względnie, że w treści art. 25 ust. 2 noweli w odniesieniu do sformułowania „w postępowaniach, o których mowa w ust. 1” użyłby wyrażenia „tylko”, bądź „jedynie”. Skarżący przekonywał, że nie czyniąc tego, ustawodawca w istocie zachował milczenie co do stosowania

wspomnianych przepisów odnośnie do spraw, w których akt oskarżenia wniesiono do sądu przed 1 lipca 2015 r., wobec czego, jak wspomniano, znajduje zastosowanie podstawowa reguła „chwytania w locie” przez nowe przepisy postępowań wszczętych przed ich wejściem w życie, co stwierdził Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały siedmiu sędziów z dnia 30 września 1998 r., I KZP 14/98, OSNKW 1998, z. 9-10, poz. 42. Odnośnie do tych poglądów, z którymi koresponduje też twierdzenie skarżącego, że nowelizująca k.p.k. ustawa z marca 2016 r. nie uregulowała kwestii reguł intertemporalnych w odniesieniu do postępowań, w których akt oskarżenia wniesiono do sądu do dnia 30 czerwca 2015 r., trzeba stwierdzić, że prawidłowe odczytanie art. 25 ust. 1 i 2 wymienionej ustawy każe przyjąć, że ustawodawca całkiem jasno określił, w jakich sprawach przepisy Rozdziału 55a k.p.k. znajdują zastosowanie, właśnie przez zawarte w tych przepisach unormowania, które, wbrew przekonaniu skarżącego, mają charakter reguł intertemporalnych. W szczególności zdanie pierwsze ust. 2, mówiące, że „w postępowaniach, o których mowa w ust. 1, stosuje się przepisy rozdziału 55a ustawy zmienianej w art. 1” musi być rozumiane w ten sposób, że nie we wszystkich sprawach, które wpłynęły do sądu przed wejściem w życie noweli marcowej, tj. przed 15 kwietnia 2016 r., mają zastosowanie przepisy o skardze na wyrok kasatoryjny, a jedynie w tych, w których „na podstawie dotychczasowych przepisów po 30 czerwca 2015 r. skierowano akt oskarżenia ...”. Nie było przy tym konieczne, by normę tę dookreślić dodatkowym sformułowaniem („tylko”, „jedynie”). W świetle koncepcji zaprezentowanej w zażaleniu, we wszystkich sprawach, w których po wejściu w życie noweli marcowej sąd odwoławczy uchylił wyrok sądu pierwszej instancji i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania, strona może wnieść skargę do Sądu Najwyższego. Niezależnie od tego, że przepisy art. 25 ust. 1 i 2 skłaniają do innej interpretacji, celowe będzie również wspomnieć o treści § 145 ust. 1 Zasad techniki prawodawczej (załącznik do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej” – tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 283), który stanowi, że „jeżeli norma ma znajdować zastosowanie we wszystkich okolicznościach, w przepisie prawnym nie określa się okoliczności jej stosowania”. Jeżeli zatem ustawodawca dopuściłby skargę od każdego wyroku kasatoryjnego wydanego po 14 kwietnia

2016 r., nie zamieszczałby regulacji zawartej w zdaniu pierwszym ust. 2 art. 25 noweli marcowej, ta bowiem wyraźnie stanowi, że przepisy Rozdziału 55a k.p.k. nie znajdują zastosowania „we wszystkich okolicznościach”. Uczynił to zgodnie z § 145 ust. 2 Zasad techniki prawodawczej, stanowiącym, że „jeżeli norma ma znajdować zastosowanie w określonych okolicznościach, okoliczności te jednoznacznie i wyczerpująco wskazuje się w przepisie prawnym przez rodzajowe ich określenie”. Inną kwestią jest, że, jak się wydaje, zdaniem skarżącego okoliczności wyłączające stosowanie przepisów rozdziału 55a k.p.k. nie zostały należycie, tj. „jednoznacznie i wyczerpująco”, wskazane.

Autor zażalenia w skardze na wyrok sądu odwoławczego przypomniał, że w uzasadnieniu wprowadzonej zmiany k.p.k. wskazano, iż apelacyjno - reformatoryjny model postępowania odwoławczego wymaga wprowadzenia instytucjonalnego mechanizmu służącego zabezpieczeniu reformatoryjności orzekania. W takim razie w zażaleniu niestuszenie bagatelizuje ważki argument podniesiony w postanowieniu Sądu Najwyższego z dnia 28 lipca 2016 r., IV KZ 39/16, że jeżeli w sprawach, w których akt oskarżenia wniesiono do sądu przed 1 lipca 2015 r., do czasu prawomocnego zakończenia postępowania art. 437 § 2 k.p.k. stosuje się w brzmieniu dotychczasowym (art. 36 pkt 2 ustawy z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw – Dz. U. z 2013 r., poz. 1247 z późn. zm.), to w sprawach tych funkcjonowanie skargi od wyroku kasatoryjnego nie miałoby racji bytu, albowiem wspomniany przepis nie zawierał żadnych skonkretyzowanych ograniczeń uchylenia wyroku i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania. Podobnie w piśmiennictwie prawniczym wskazuje się, że dopiero w sprawach, w których art. 437 § 2 k.p.k. po nowelizacji z września 2013 r. ma zastosowanie, dopuszczalna jest skarga, gdyż tylko wówczas chodzi wyłącznie o naruszenie prawa, tj. podstaw do uchylenia wyroku, a nie o zasadność uchylenia, co mogłoby być przedmiotem zaskarżenia na podstawie art. 437 § 2 k.p.k. w brzmieniu sprzed 1 lipca 2015 r., a to z kolei byłoby sprzeczne z istotą kontroli w trybie skargowym [D. Świecki (red.), *op. cit.*, s. 709]. W związku z tym należy zauważyć, że zgodnie z art. 539a § 3 k.p.k. w skardze od wydanego w sprawie P. W. wyroku Sądu Okręgowego w C. podniesiono zarzut naruszenia art. 437 k.p.k., chociaż przepis ten był stosowany

przez Sąd *ad quem* w starym brzmieniu. Wprawdzie autor skargi przekonywał, że „nawet poprzedni stan prawny nie pozwalałby na oddanie sprawy do ponownego rozpoznania”, to podnosząc wspomniany zarzut w istocie czynił to w aspekcie zasadności uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji („niniejsza sprawa wydaje się być podręcznikowym przykładem bezzasadnego uchylenia orzeczenia i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania”), a nie naruszenia art. 437 k.p.k.. Nie dziwi to o tyle, że, jak wspomniano, poprzednie brzmienie tego przepisu czyni problematycznym podniesienie zarzutu jego naruszenia.

Nie doceniając istotnych argumentów, skarżący nadmierne znaczenie nadaje faktowi użycia przez ustawodawcę sformułowania mówiącego o skierowaniu po 30 czerwca 2015 r. aktu oskarżenia „na podstawie dotychczasowych przepisów”. Sformułowanie to nie uprawnia do wyciągania wniosku prezentowanego w zażaleniu, bowiem, gdy powiązać je ze zdaniem pierwszym ust. 2 art. 25 noweli marcowej, jedynie uściśla, że przepisy o skardze od wyroku sądu odwoławczego stosuje się do spraw, w których po 30 czerwca 2015 r. akt oskarżenia skierowano nie tylko na podstawie przepisów obowiązujących od daty wejścia w życie tej noweli, ale również na podstawie przepisów wcześniejszych, „dotychczasowych” względem zmieniającej Kodeks postępowania karnego ustawy z dnia 11 marca 2016 r. W każdym razie wspomniane sformułowanie nie zmienia faktu, że gdy chodzi o możliwość wniesienia skargi, kluczowe znaczenia ma wskazanie przez ustawodawcę, iż chodzi o sprawy, w których akt oskarżenia wniesiono po 30 czerwca 2015 r.

Przechodząc do konkluzji należy przypomnieć, że w sprawie P.W. prokurator skierował do właściwego sądu akt oskarżenia w dniu 30 czerwca 2015 r., zatem nie należy ona do kategorii spraw, o której mowa w art. 25 ust. 1 i 2 noweli marcowej. W konsekwencji oskarżonemu nie przysługuje skarga na wyrok sądu odwoławczego, uchylający wyrok sądu pierwszej instancji i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania. Jak to stwierdzono w powołanych orzeczeniach Sądu Najwyższego, wniesienie takiej skargi powinno spowodować niezaskarżalną w trybie przepisów Kodeksu postępowania karnego czynność podmiotu określonego w art. 93 § 2 k.p.k. o charakterze administracyjnym, polegającą na poinformowaniu strony o braku możliwości wniesienia takiej skargi. W sytuacji, gdy w trybie

procesowym zostało jednak wydane zarządzenie o odmowie przyjęcia skargi, to zaś zostało zaskarżone zażaleniem, właściwą decyzją było pozostawienie zażalenia bez rozpoznania.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł, jak na wstępie.